

AUSTRÁLIE

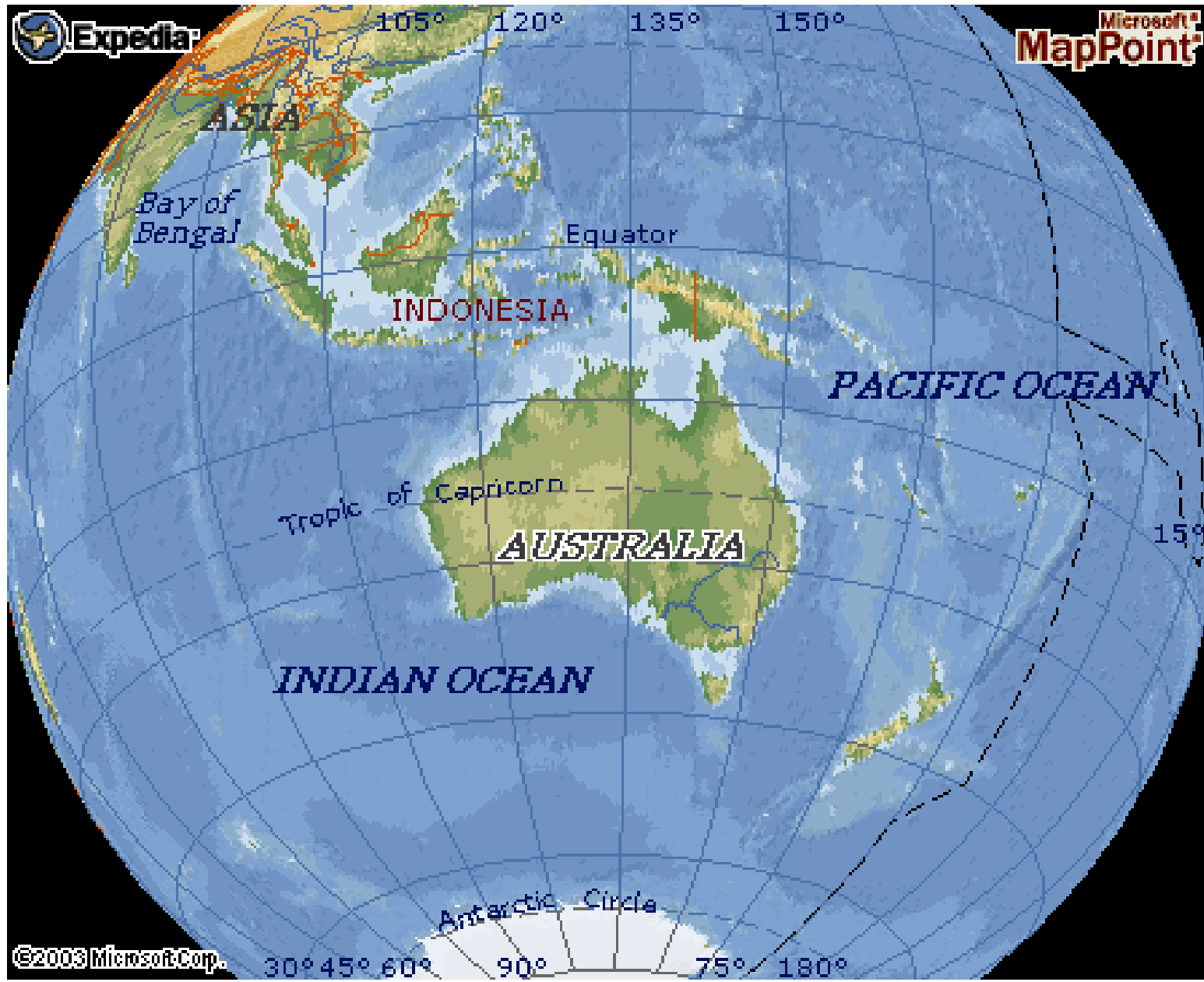
- fyzická geografie

Doporučená literatura

- Brinke, J. (1983): Austrálie a Oceánie. SPN, Praha, 295 s.
- Kuský, J. a kol. (1964): Zeměpis světa – Austrálie, Oceánie – oceány, polární kraje. Orbis, Praha, 435 s.
- Smith, R. M. (2009): Austrálie. Velký průvodce. National Geographic. Česká verze. Computer Press. a.s., 401 s.

Poloha Austrálie

Šelfová moře
a oceánské
příkopy okolo
Austrálie

Data SIO, NOAA, U.S. Navy, NGA, GEBCO
© 2010 Cnes/Spot Image

Image IBCAO
20°44'27.67" J 133°22'50.53" V výš. 403 m

©2010 Google™

Výška pohledu 12616.39 km

Geografická poloha a rozměry

sever	mys	10° 41' j.š.
jih	mys Wilson's - kontinent, Jihovýchodní mys - Tasmánie	..° ..' j.š. ..° ..' j.š.
západ	.....	113° 09' v.d.
východ	Byronův mys	..° ..' v.d.

- Rozloha

- kontinent: ..... km²

- včetně ostrovů: **7 695 000 km²**

(+ Nová Guinea – 786 000 km² - 2. nejv. ostrov světa).

Cape ..... $10^{\circ}41'$ j.š.

Wilson Cape ..°..´ j.š.

Wilson Cape – Southern Point (opravdu nejjižnější) (+ ..... Island)

Tasmánie - SouthEast Point ..°..´ j.š.

Maatsuyker Isl. .... (kterým směrem?) od Tasmánie - $43^{\circ} 40'$

.....- nejj. bod Austr. svazu $54^{\circ} 47'$ j.š.

Steep Point

113° 09' .....d.

..... mys 153°39' v.d.

Horizontální členitost_1

- Přehledné měřítko – podprůměrná
- Detail – průměrná, na s. až nadprůměrná
- **Hl. tvary:**
- poloostrov York
- Carpentarský záliv (Gulf of Carpentaria)
- Arnhemská země
- Van Diemenův záliv
- záliv Josepha Bonaparte
- Osmdesátimílové pobřeží
- Mys North West
- Žraločí zátoka

Horizontální členitost_2

- Poloostrov Busselton - JZ
- Velký australský záliv (Great Australian Bight)
- Poloostrov Eyre
- Spencerův ..... (330 km!)
- Svatovincentský záliv
- Záliv Port Phillip (Melbourne)
- Wilsonův .....
- ..... ústí řek na V

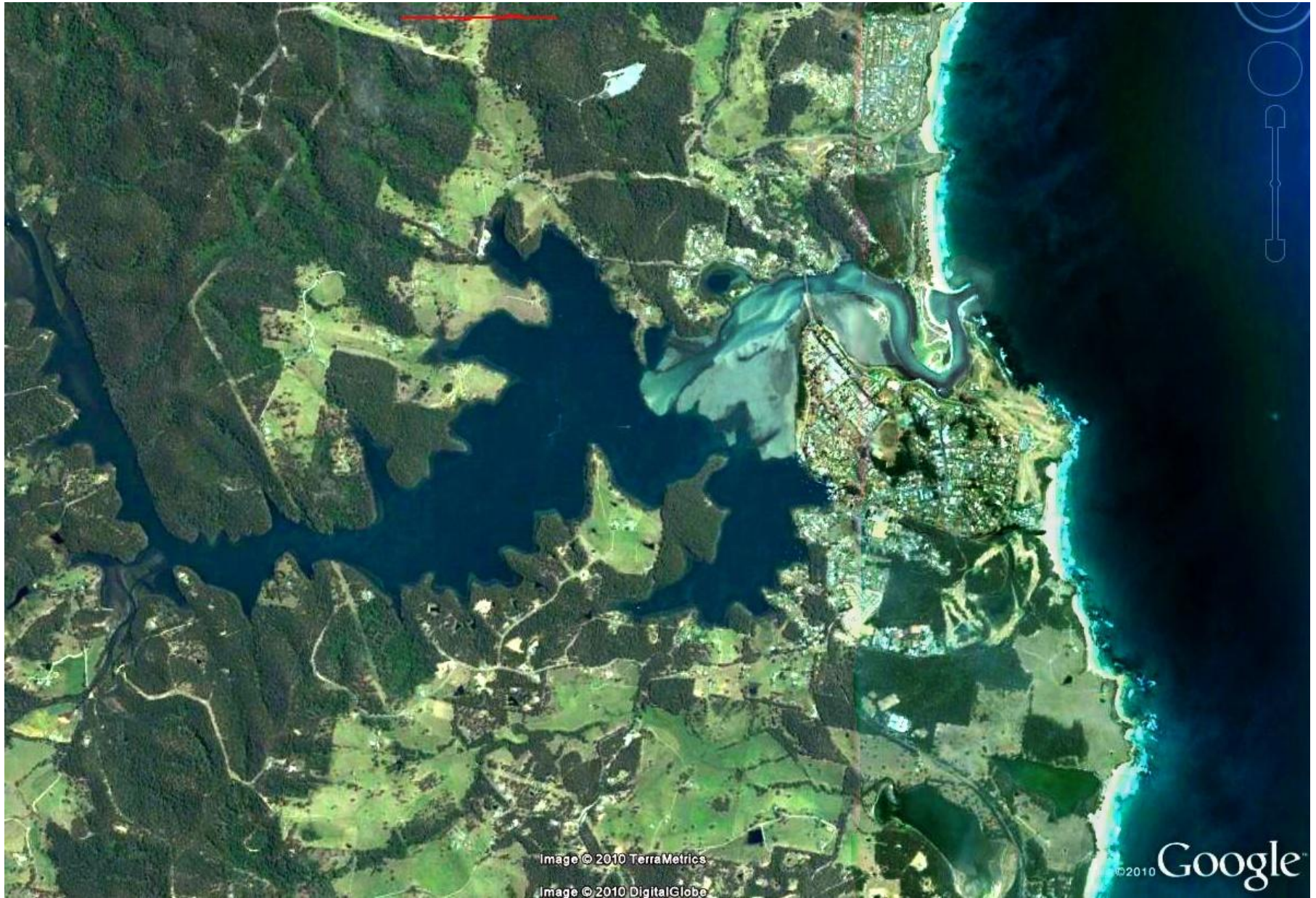

A satellite image of Sydney, Australia, showing a dense network of waterways and urban areas. The waterways are dark blue and form a complex, branching pattern across the city. The urban areas are a mix of grey and brown, indicating buildings and roads. The surrounding landscape is green, suggesting vegetation. The image is oriented vertically, with the city's coastline on the right side.

Sydney – o jaký jde typ ústí?

(Opět – jaká?) ústí přehrazená písečnou pláží

Okrajová moře

- Indický oceán –
.....,
Arafurské moře
- Pacifik –
Tasmanovo moře,
.....
Torresův průliv.
- Jižní oceán -
(rozlišují navíc)
Great Australian Bight.
..... průliv.

Australské ostrovy_1

Blízké ostrovy: Pevninské (+ někt. Korálové):

- Tasmánie
- Bass Strait: ..... Island, Furneaux Group (Flinders Island).
- Gulf St. Vincent: ..... Island.
- Dirk Hartog Is. (nejzáp. u Steep Point)
- Bonapartovo souostroví
- Van Diemen Gulf: Melville Island, ... Island.
- Gulf of Carpentaria: Groote Eylandt, Wellesley Islands.
- Fraser Is. (pískový, ... km)
- Nová Guinea ?
- Indický oceán, Timorské moře, Korálové moře: tisíce malých korálových ostrovů a útesů (na horách ponořeného pobřeží).

Australské ostrovy_2

- **Vzdálené ostrovy – sopečné a/nebo korálové:**
- SZ: Kokosové ostr. (již. Sumatry, ... km od Austrálie) – korálové, rekreace
- Vánoční ostrov - korálový, obydl.
- Ashmore and Cartier Is. (neobydl.
korálové atoly)
- V: Lord Howe Is. (neakt. erod. sopka - 7 mil. let)
Norfolk Is. (neakt. čedičová sopka - 3 mil. let)
- JV: Macquarie Is. ($54,5^{\circ}$ j.š., ... km, ultrabaz.
horniny svrch. pláště – tekt. vyvleč.)
- JZ: Heard Is. ($..^{\circ}$ j.š.) – akt. sopka

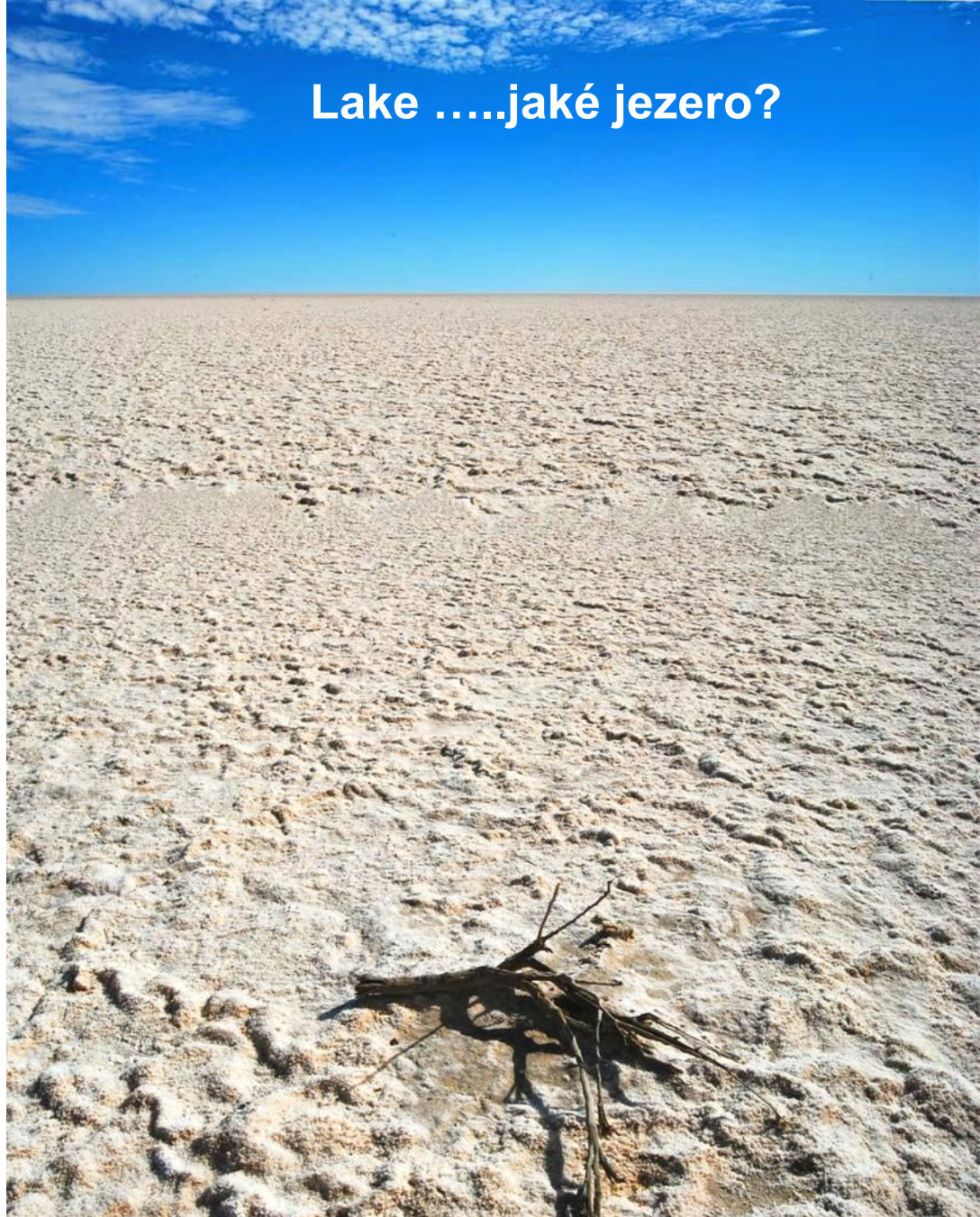
Norfolk Isl. (+ *Araucaria heterophylla*)

Vertikální členitost

- Nízký kontinent (střední výška **330 m**)
- Plochý kontinent
- Nejnižší bod: Lake ..... (- **12 m**).
- Nejvyšší bod: ..... (**2228 m**), Australské Alpy.
- Mawson Peak (Heard Isl.) **2745 m**
- ..... (**4884 m**)

Lake .....jaké jezero?

Lake ...z předchozího obrázku

Mt. Kosciuszko (..... m, ... Mts.), Nový Jižní Wales

..... - 53° j.š,
Mawson Peak – akt. sopka, ... m

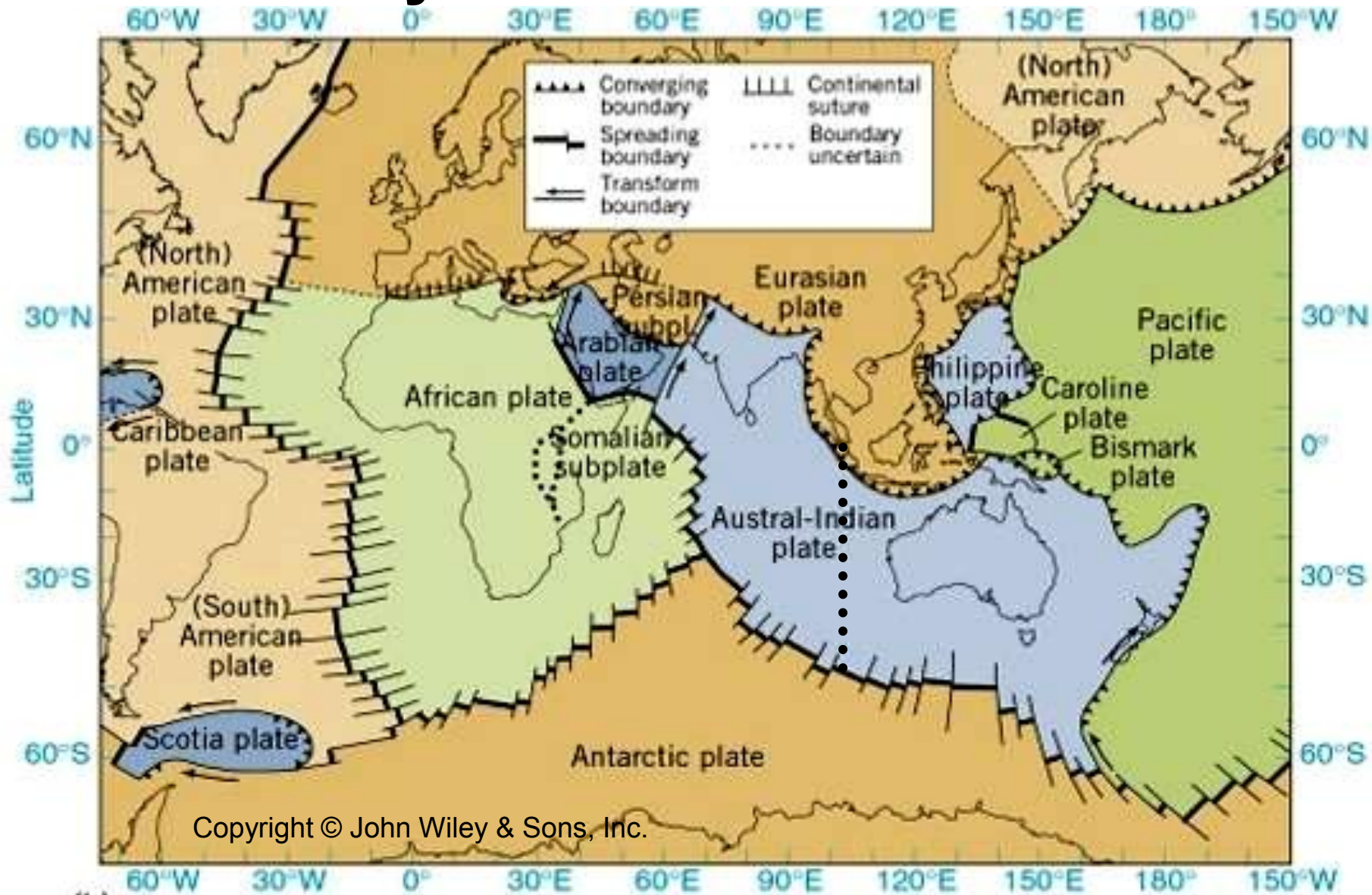

Puncak Jaya
..... m n.m.

GEOLOGIE - Austrálie v systému litosférických desek: 5 cm/rok k S.

Geologie Austrálie

Nejstarší vývoj:

- Archaikum: Nejstarší část Pangey(!) – záp. Austr. horniny **3,8** mld. let – zde i nejstarší stopy života (stromatolity).
- Později v archaiku - 2 geotektonické cykly vrásnění. Archaické horniny (2,9 – 2,5 mld. let) - na povrchu v Západní Austrálii. Jen krystalické horniny - bohatá ložiska Au, ..., ...
- Proterozoikum (..... – ..... mld.) – severojižní pás hornin stř. Austr. (Arnhem-Velká Vikt. poušť.) – nejbohatší ložiska ..... na světě. Sedimenty – hl. tvrdé pískovce! 3 etapy vrásnění, poslední 530 – 570 mil.let.
- Tímto vývojem =► vznik Západoaustralské platformy
- Před ... **mld. let** rozpad Pangey =► Gondwana.
- Součást Gondwany: **algonkium** – **začátek druhohor**, pak začíná rozpad G.

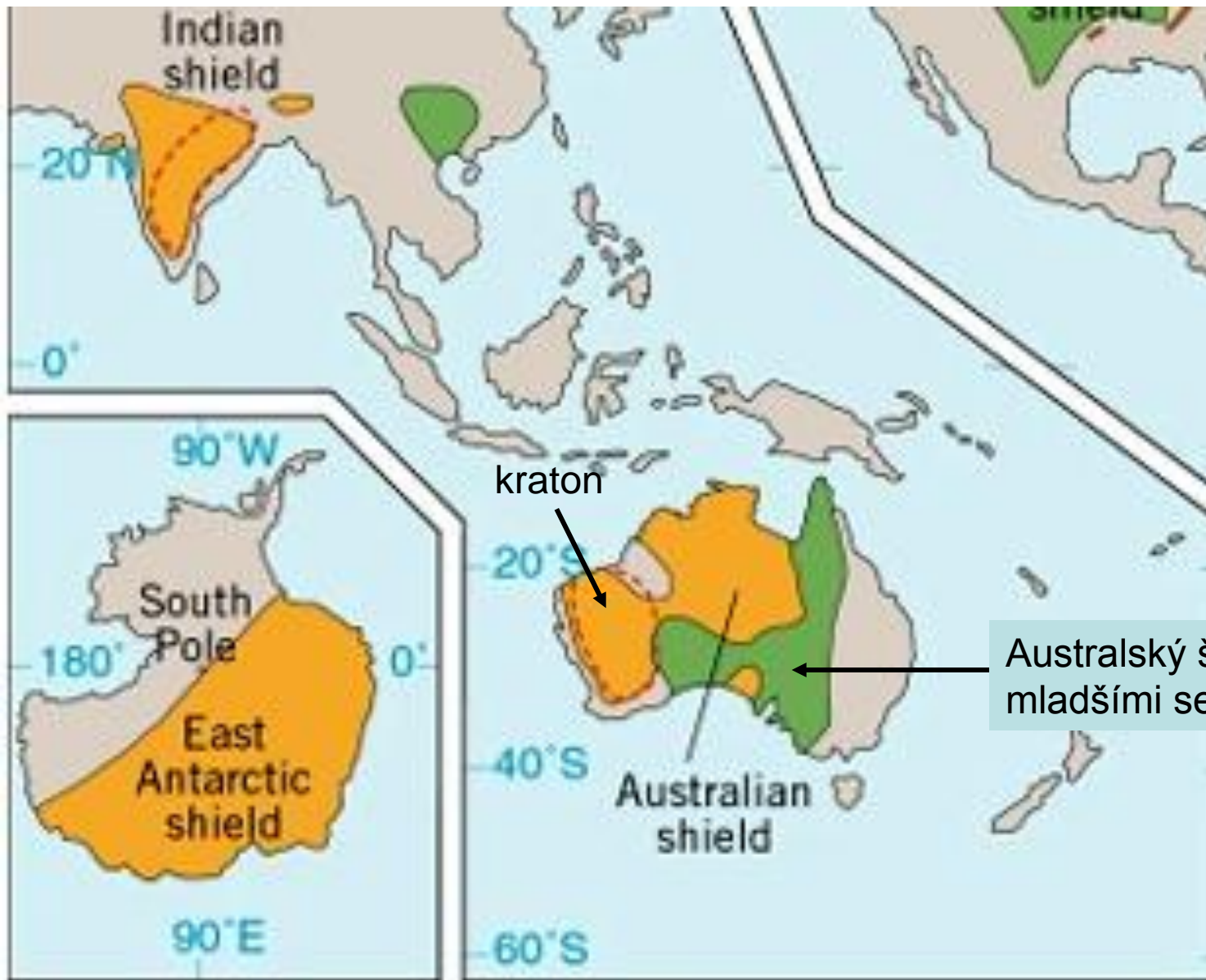
Geologický vývoj prvohory - druhohory

- Staroprvhorní vrásnění – intenzivní; zóny se táhne od ..... zálivu až po Tasmánii =► brachysynklinální hřbety (strmé kuesty), klikaté, skalnaté, větš. S – J. Pískovce!
- Východní okraj Aus. (až na Tasmánii): Pozdně hercynské vrásnění (.....-.....) + vert. zlomy =► východní pohoří + synklinála velkých středoaustr. pánví. Hřbety větš. S-J, výjimky:..... Vápence, pískovce.
- =► Připojení vých. 1/3 Austr. = **Tasmanidy** (konec proterozoika – poč. triasu) k Austr. platformě.
- Rozpadem Gondwany začíná zatápění, usazování horizontál. platform. pokryvu - spodní paleozoikum až kvartér.
- mořské transgrese: trias-jura – pískovce ve VAP - kolektor
- křída – moře zaplavilo celou oblast Středoaustralské pánve i depr. na S a Z (Velká písečná p.). - prachovce, slínovce – izolátor ve VAP. Na souši: intenzivní denudace a zarovnávaní povrchu.

Geologický vývoj třetihory - čtvrtohory

- Austrálie – od Antarktidy jako poslední (**53 mil. let!**), pak 48 mil. let – k S. Zarovňávání + vysychání **x** zatápění mělkým mořem.
- Poslední a největší mořská transgrese: terciér – moře zaplavilo přev. část Austrálie (bez V hor), sedimenty hojně: Carpentarský zál., Vel..... pánev, Pánev Murray-Darling, Nullarbor. ploš.).
Hl. vápence, méně pískovce.
- Před **5 mil. let** – náraz do Euroasijské desky = ► zvlnění, vertik. tekt. pohyby po zlomech – horské hřbety, prolomy, kotliny, průlivy, sopečná činnost. Alpinské vrásnění tedy ne. Začíná výměna biot.
- Utvoření charakteru hl. orografických jednotek:
Západoaustralská plošina, Středoaustralská pánev a Východoaustralské pohoří

Mapa rozšíření .....

Geologická stavba

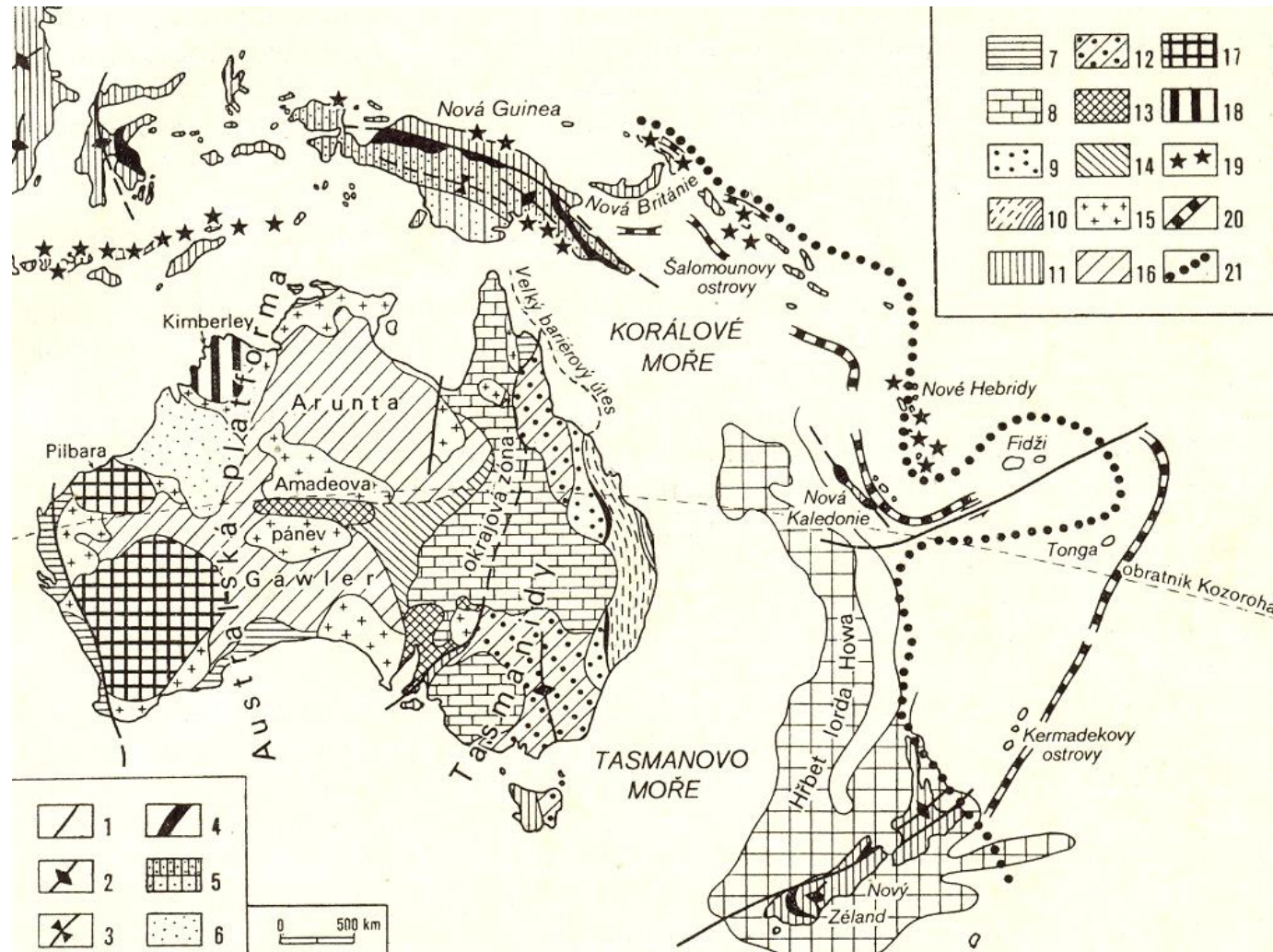
- Kontinentální australská jednotka:

- Australská platforma,
- Tasmanská

.....
zóna
(Tasmanidy)

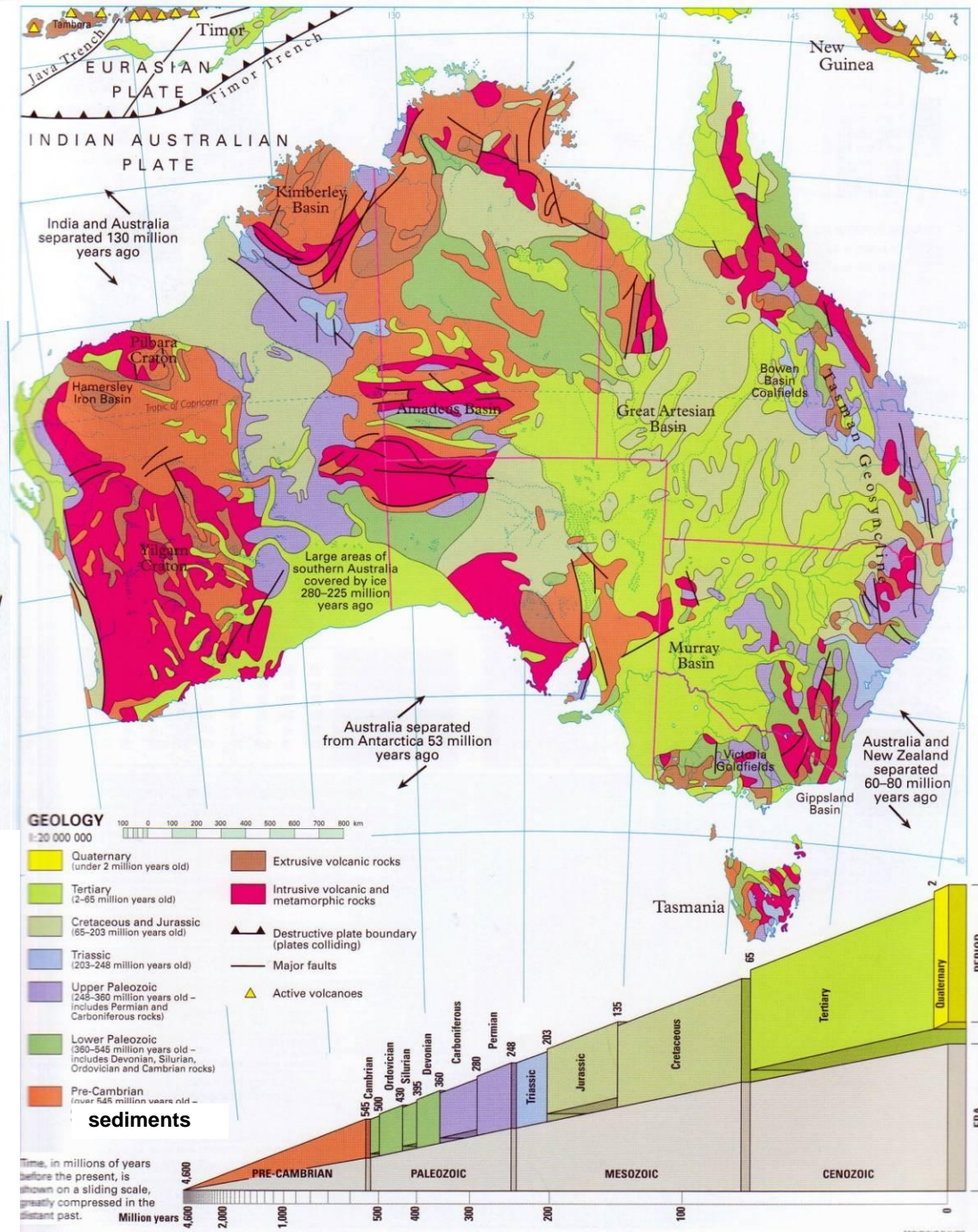
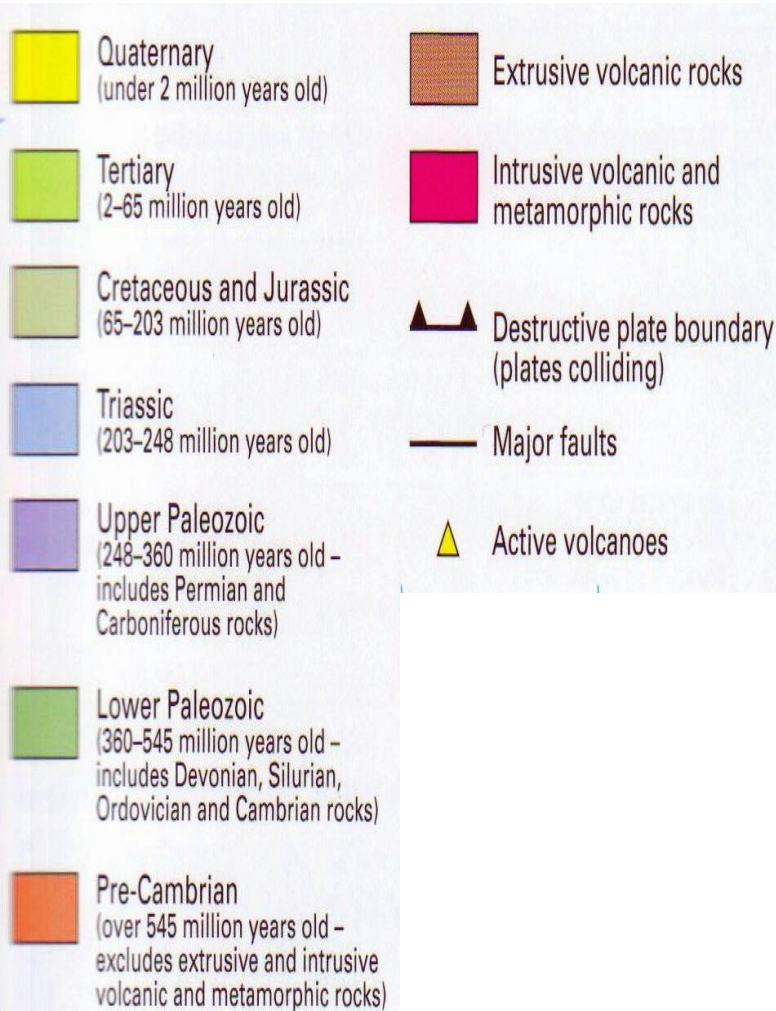
- Kontinentální ostrovní zóna

.....,
.....,
N. Guinea

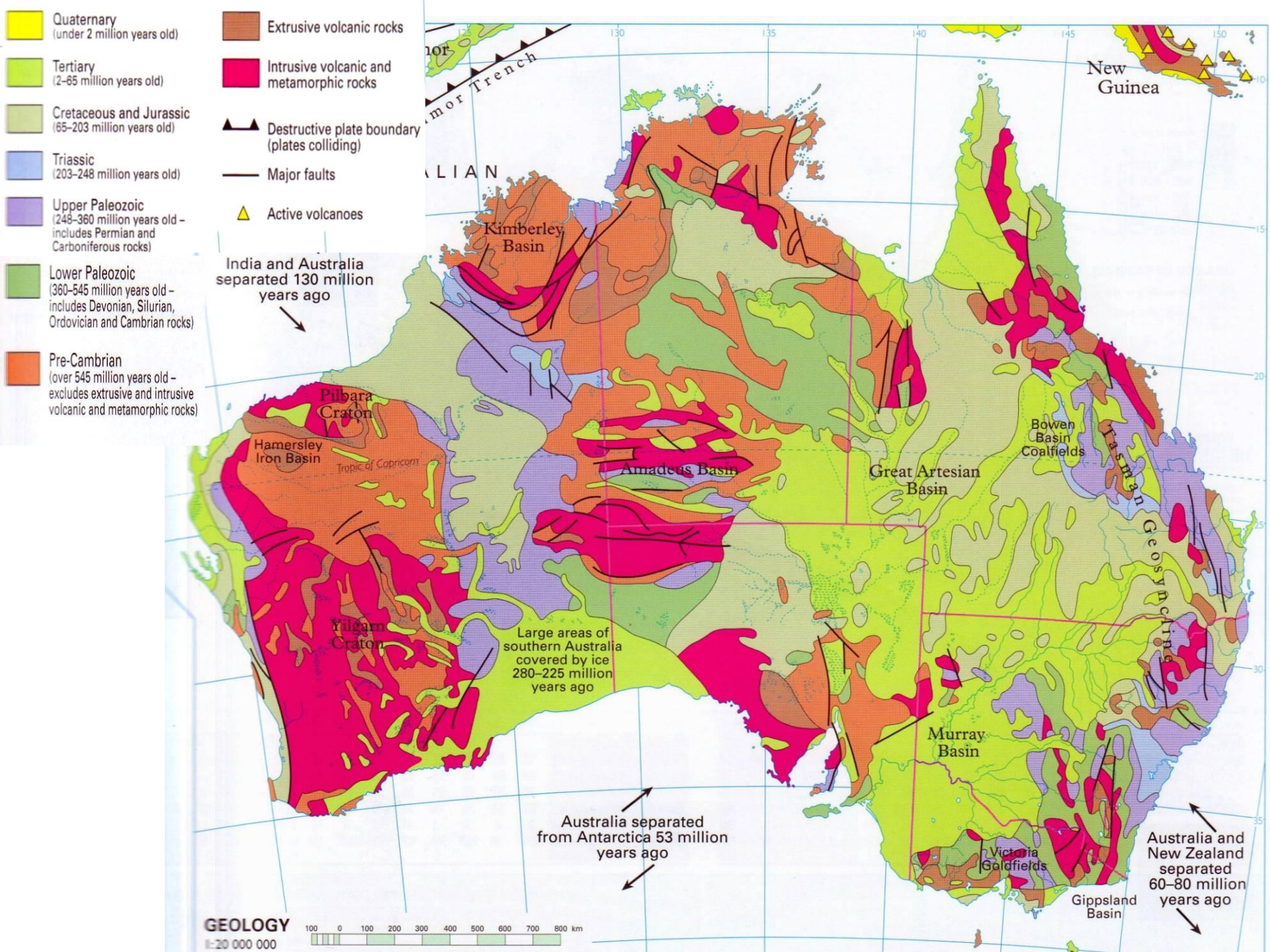

Zákl. horniny

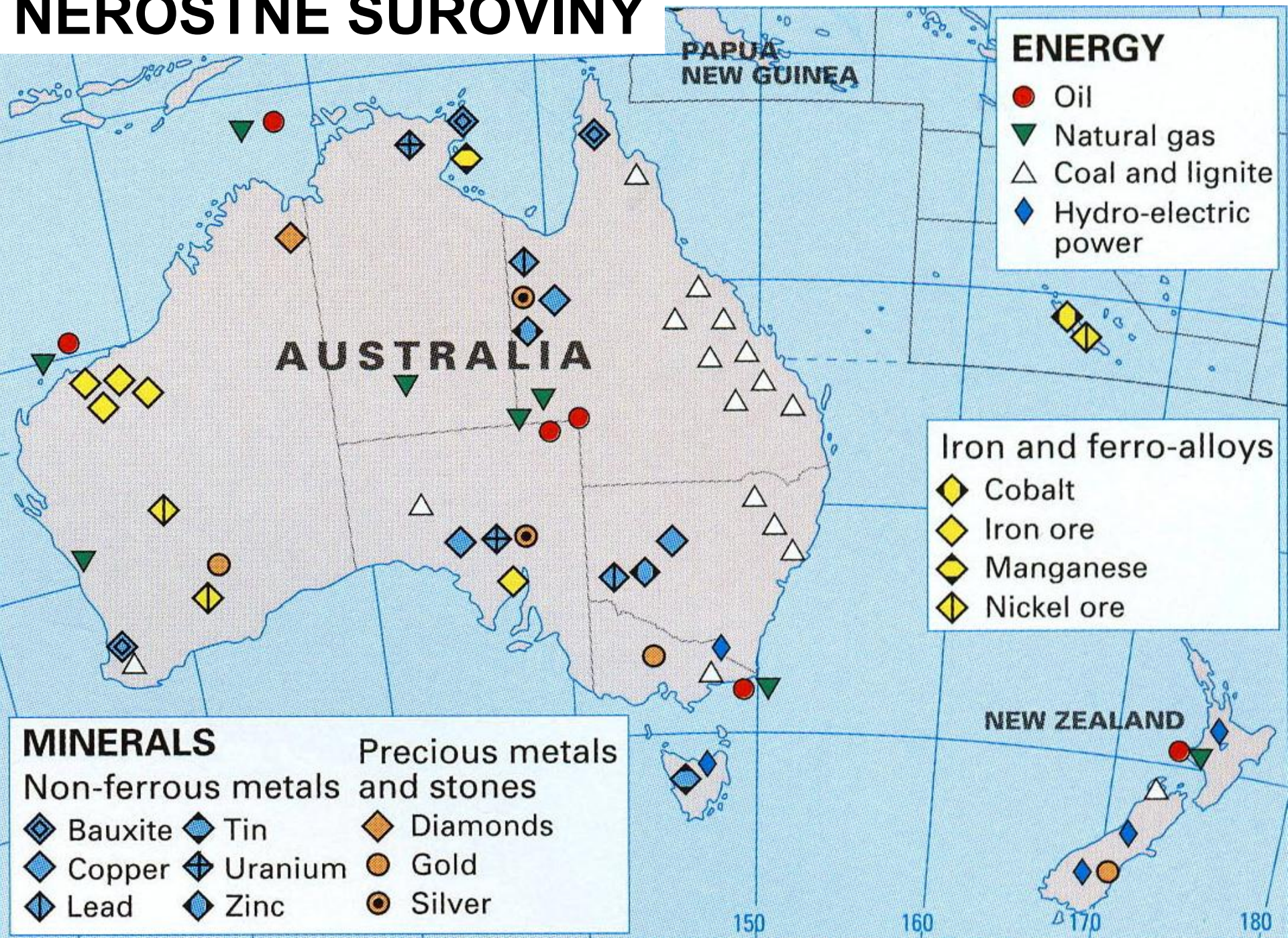

NEROSTNÉ SUROVINY

ENERGY

- Oil
- ▼ Natural gas
- △ Coal and lignite
- ◆ Hydro-electric power

Iron and ferro-alloys

- ◆ Cobalt
- ◆ Iron ore
- ◆ Manganese
- ◆ Nickel ore

MINERALS

Non-ferrous metals		Precious metals and stones	
◆ Bauxite	◆ Tin	◆ Diamonds	
◆ Copper	◆ Uranium	● Gold	
◆ Lead	◆ Zinc	● Silver	

PAPUA
NEW GUINEA

AUSTRALIA

NEW ZEALAND

150 160 170 180

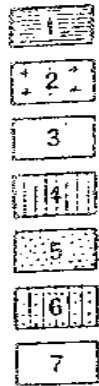
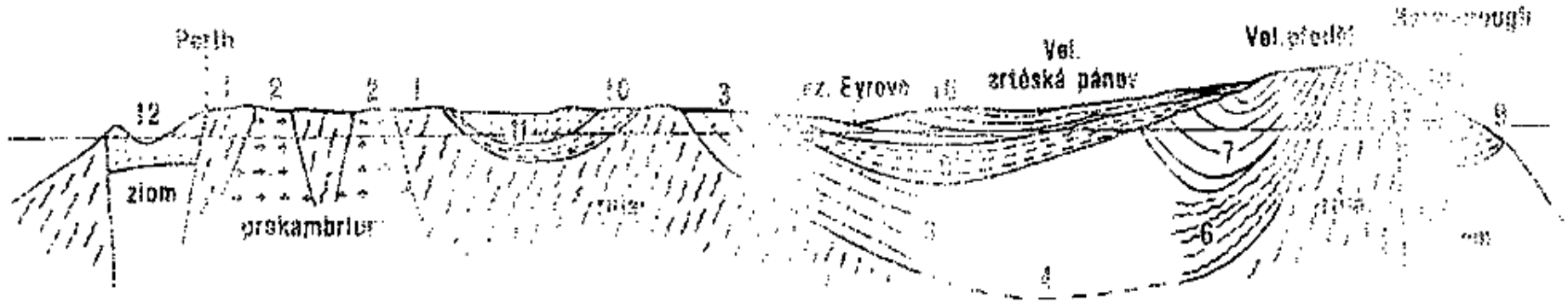

Geologický řez Austrálií ZJZ - VSV

ZJZ

VSV

PRŮŘEZ OD PERTHY K MARYBOROUGHU

1 prekambrium
 2 žula sá.
 3 kambrium
 4 silur
 5 devon
 6 karbon
 7 perm

8 trias
 9 jura
 10 křída
 11 miocén
 12 pliocén
 13 současná doba
 14 sopečné vrstvy

Horniny kratonů:

- ..... tvoří často ploché klenby
- ruly – spíše .....

Mt. Wudinna – .....
klenba, Jižní Austrálie

..... – Murchinson Range, NT
žulové koule vznikají zvětráváním neporušených hornin

Systemy dun

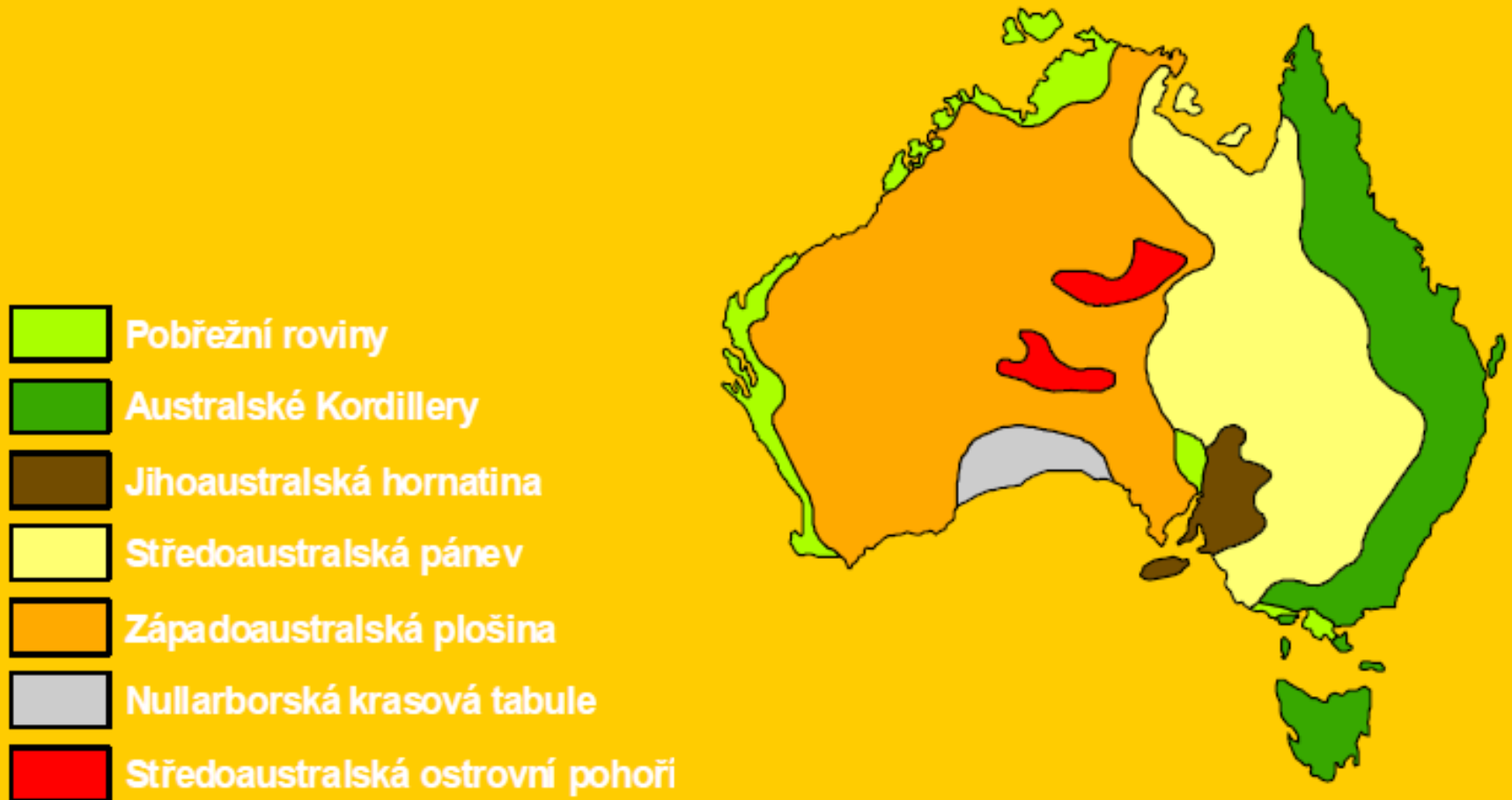
RELIÉF

Základní australské orografické oblasti

- Západoaustralská
.....
- Středoaustralská
.....
- Východoaustral-
ské .....

Geomorfologické oblasti – podrob. alternativa

Obr.: převzat z UPOL.

Ad a) ..... plošina_1

- Geologie – jádro kratonu + předprvohorní zvrás. sedimenty + hl. na V platform. pokryv.
- Reliéf – plochý, buď plošiny nebo hřbety **Z-V** až **SZ-JV**
- ..... **Austrálie (od S k J):**
- Kimberley Plateau (**Mt. .... 983 m**) – diamanty
- Velká písečná poušť – málo písku, zlato
- Gibsonova poušť – výše, písčitá i kamenitá
- Hamersley Range (**Mt. Meharry ..... m**) – nejv. ve WA
- Západoaustr. vysočiny – rozsáhlé plošiny ve **300 – 600 m n.m.** + řada drobných hřbetů, větš. Z-V směru – nejvyšší: Mt. .... Range (1105 m).
- Darling Range – vých. od Perthu – plochý (Mt. Cooke, 582 m), vlhký, lesy, rekreač. oblast.
- Již. pobř.: Stirling Range – zvláštnost: izol. ostré vrchy (..... **1095 m**)

Jaké jsou zde geologické a geomorfologické poměry?

Kimberley Plateau od JV

KIMBERLEY – plošina, vrstvy, kaňony

Mt. Wells (..... m)

Mitchell Falls

Foto: Dave Wato, Panoramio

Prince Regent River - v prasklině kratonu

Foto: Bruce Python,
Panoramio

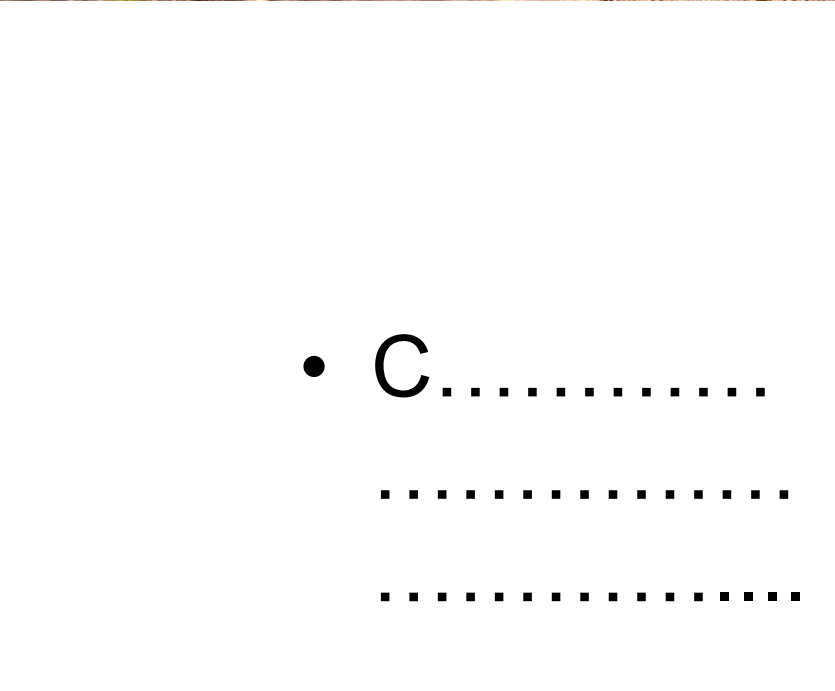

B.....

.....

.....

• C.....

.....

.....

KimberleyAustralia.com

Již. Kimberley – Tunnel Creek NP

– co je to za útvar, jakými procesy vznikl?

Západní pobřeží – Horizontal Falls: příliv - odliv

Foto: Philip
Schubert,
Panoramio

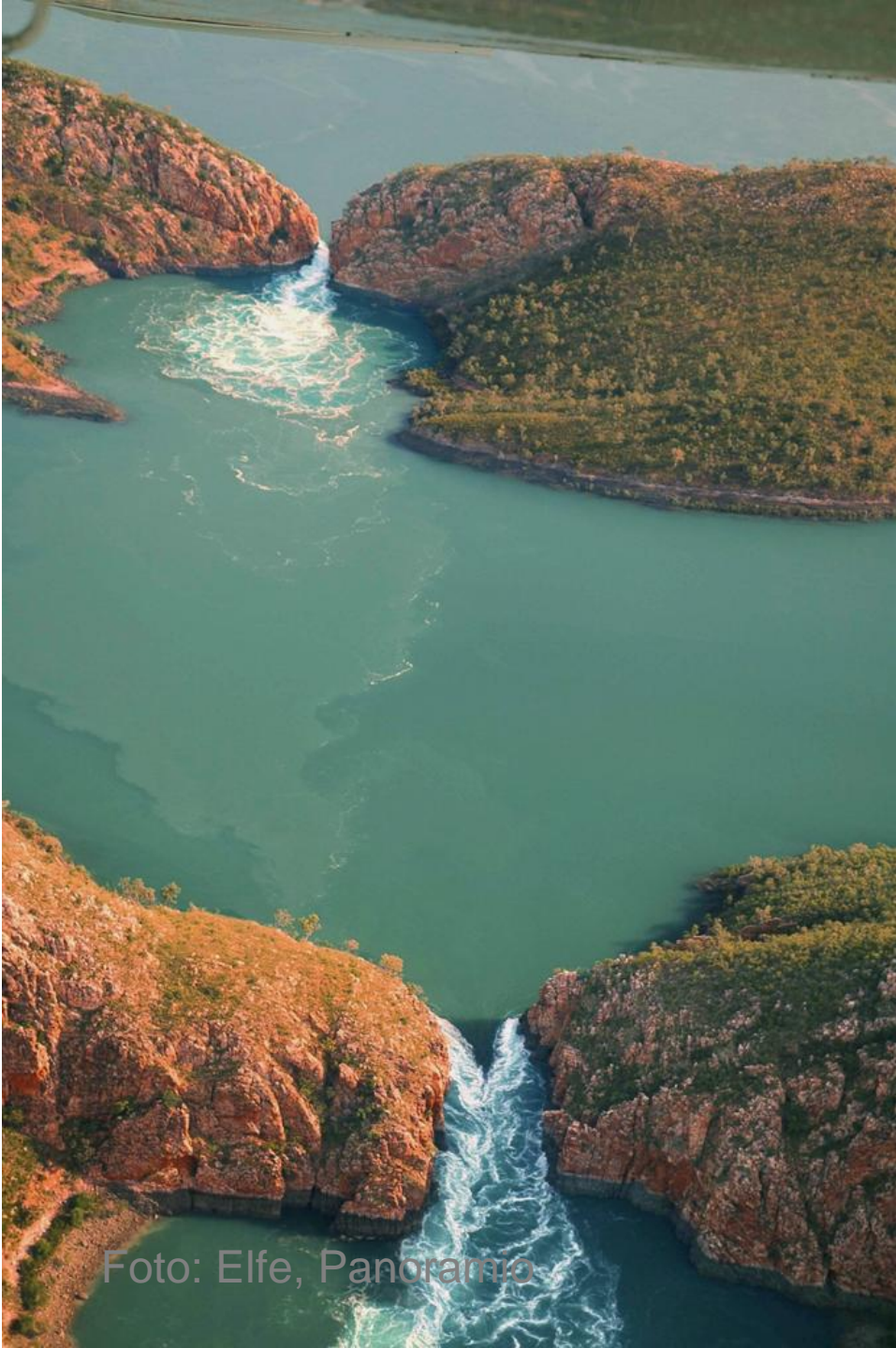

Foto: Elfe, Panoramio

Foto: don Kitson, Panoramio

V které oblasti? – Argyle Diamond Mine

(Rio Tinto) – 134 t D od r. 1986

Foto: S & S Markham, Panoramio

Diamonds ....

Velká písečná poušť _ 1 km

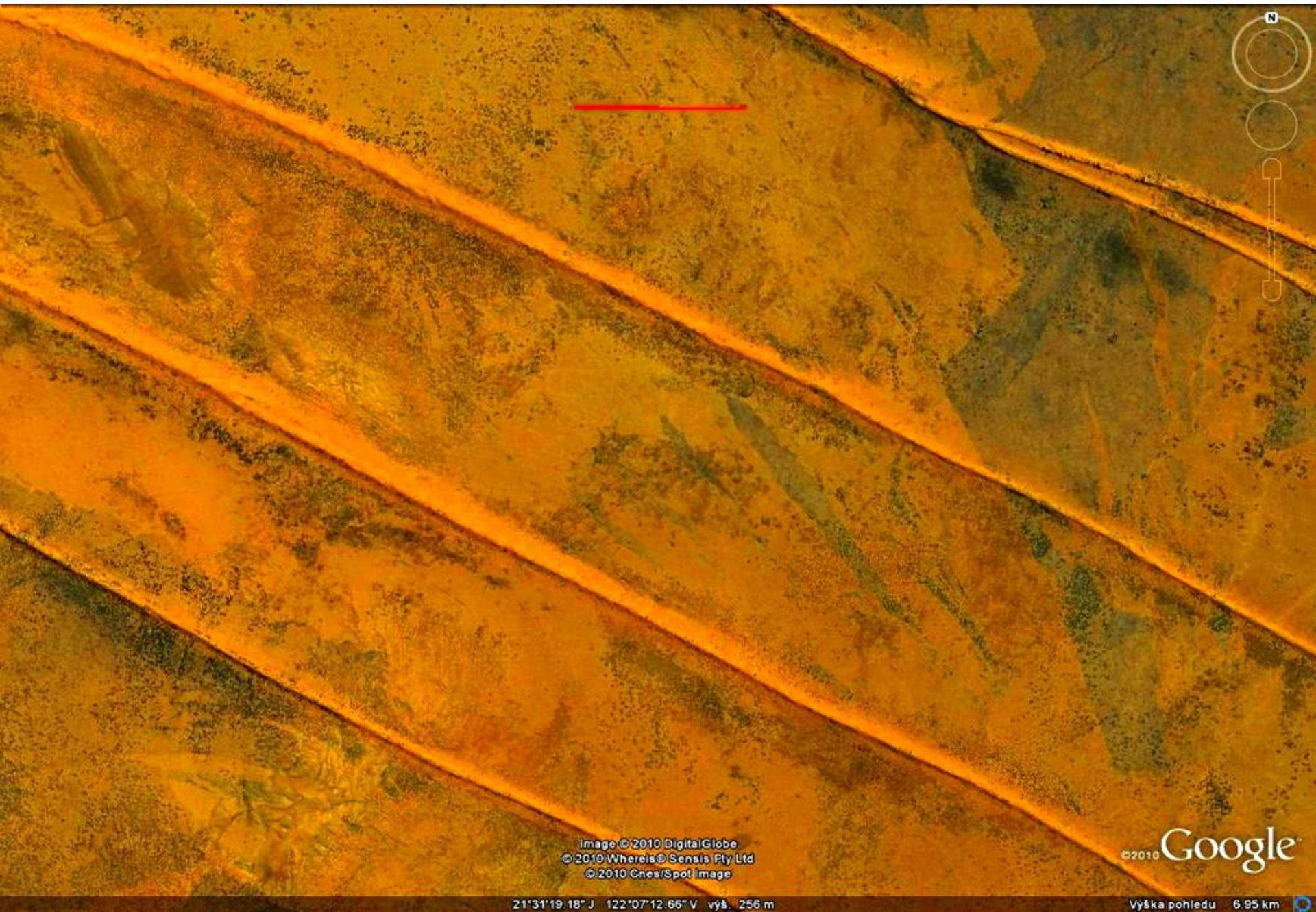

Image © 2010 DigitalGlobe
© 2010 Whereis® Sensis Pty Ltd
© 2010 Cnes/Spot Image

© 2010 Google

21°31'19.18" J 122°07'12.66" V výš. 256 m

Výška pohledu 6.95 km

© 2010 Cnes/Spot Image
© 2010 Whereis® Sensis Fly Ltd

© 2010 Google

22°12'44.28" J 122°47'55.08" V výš. 259 m

Výška pohledu 5.01 km

Velká Písečná poušť – centrál. část. .... (*Swainsona formosa*)

Velká písečná poušť – Well No. 40. (na Cannig Stock Route)

Velká písečná p. – západ: Telfer Gold Mine

GIBSON DESERT (výš a více kamenitá)

– Lake .....

Hamersley Range (zde v ..... m n.m.)

kraton větš. překrytý proterozoic. pískovci a neogenními lávami

Hamersley R., Mt. Bruce (..... m)

Foto: JgSn

....., Mt. Meharry (1253 m)

Mt. Meharry - vrchol

Foto: Gerd
Leutenecker

Hancock Gorge

Fota: Philip Schubert

Cirkular
Pool

Weano Gorge

Karijini Gorge

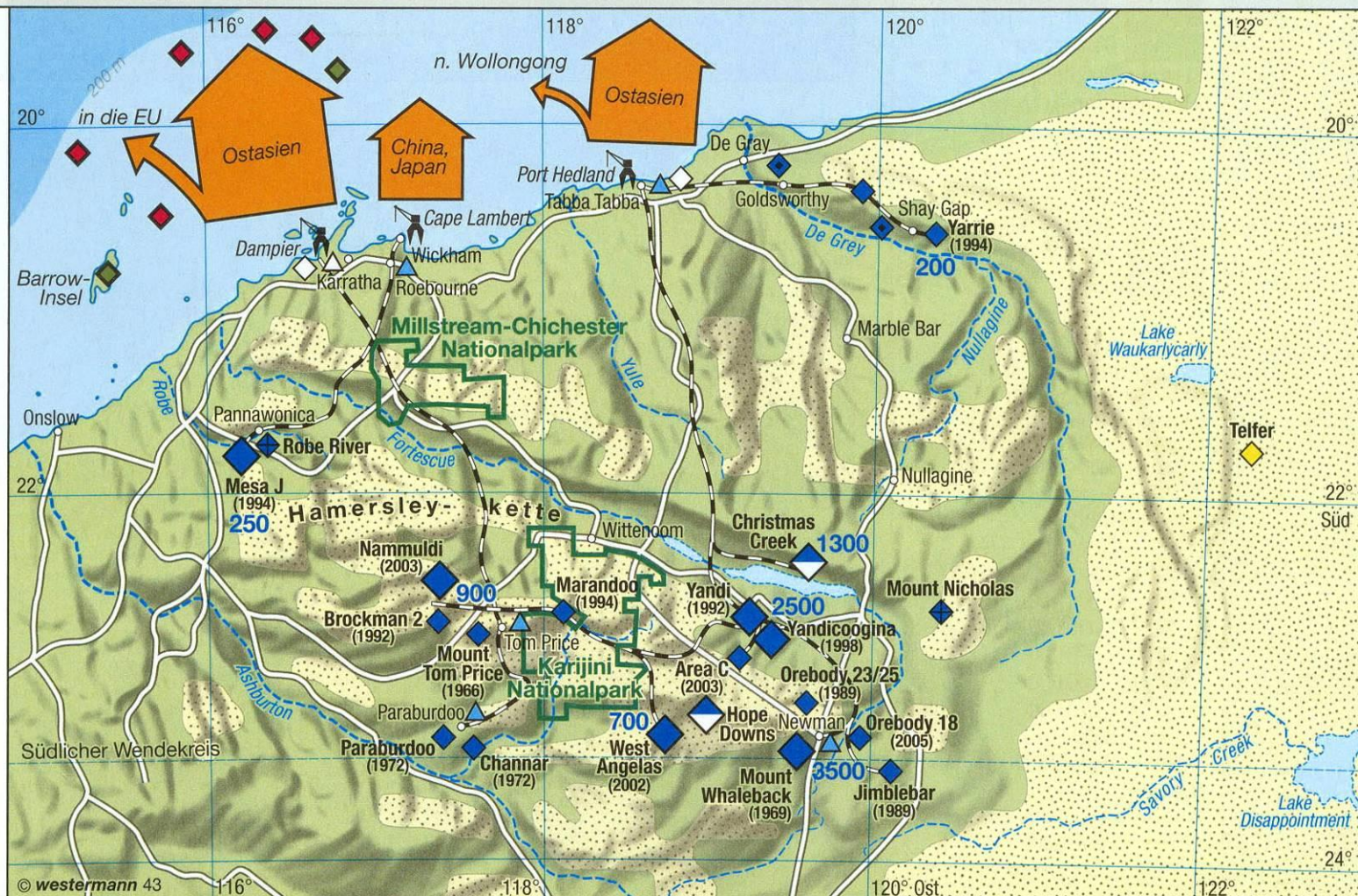
Foto: Philip Schubert

Foto: Doug Horrigan

Hamersley Ra. – nerostné suroviny

- ② Pilbara (Nordwestaustralien) – Eisenerzrevier
- Maßstab 1 : 6 000 000
- ◆ Eisenerzabbau (mit Jahr der Erschließung)
  - ◊ in Erschließung
  - ◆ stillgelegt
  - ◆ erschöpftes Vorkommen
- Fördermengen 2006
- ◇ über 20 Mio. t
  - ◇ unter 20 Mio. t
- 200 Reserven in Mio. t nach Region
- weitere Bodenschätze
- ◆ Erdöl
  - ◆ Erdgas
  - ◆ Gold
  - ◆ Salz
- Erzaufbereitungsanlage
- ▲ in Betrieb
  - △ stillgelegt
- Erzverladung
- ➔ Verschiffung von Eisenerz, Salz, Flüssiggas
1 mm Bandbreite ≅ 10 Mio. t/Jahr
- Eisenbahn
  - Straße / Piste
  - extensive Weide
  - landwirtschaftlich nicht genutztes Land

Západoaustr. plošina, Walga Rock

Starší horniny? .... (3 mld. let), oj. neogenní čedič. lávy, písky

Západoaustralská plošina

– vrty (zlato) u .....

Západoaustr. plošina, Kalgoorlie Super Pit

©2010 Google

Image ©2010 DigitalGlobe

30°46'45.42" J 121°30'11.39" V výš. 229 m

Imku: 12. Zář 2004

Výška pohledu 498 km

Kalgoorlie, Super Pit

Foto: Dereck Graham 1, Panoramio

..... Range, Mt. Cooke, 582 m, k S.

Foto: .Tad, Panoramio

Foto: Spido Real

..... NP

Sedimenty stř.
proterozoika > 1 mld.
let

Bluff Knoll

..... m n.m.

Bluff Knoll s
Kingia australis

Foto: Panoramio

Bluff Knoll – na vrcholu

Foto: krsivdcruys, Panoramio

Stirling Range z Bluff Knollu

Foto: Gavin Forbes, Panoramio

Ad a) Západoaustralská plošina_2: Střední Austrálie (od S k J):

- Elevace: **Arnhem** ..... (Kub-O-Wer Hill **570 m**) – proterozoic. dolomity s izol. vrchy – závrtky, propadání, vyvěračky. Nepoznané. Dominují rozpukané pískovce - vodopády.
- K V: ..... **Tableland (100 – 350 m)**, roviny + stolové hory (pískovec) - okraje: skalní srázy, skal. města, vápenec – kras =► velmi suchá oblast
- Deprese – **Tanami Desert** – duny, solné plošiny

..... **Plateau** Foto: Geerten, Panoramio

Arnhemská plošina – pískovec. 5 km

© 2010 Cnes/SpotImage
© 2010 MapData Sciences PtyLtd, PSMA

©2010 Google

Image © 2010 DigitalGlobe

13°03'15.40" J 133°21'16.52" V výš. 276 m

Data snímku: 24. Říj 2004 – 10. Čvn 2005

Výška pohledu 51.44 km

..... Falls
Kakadu NP

Foto: Geerten

Barkley Tableland

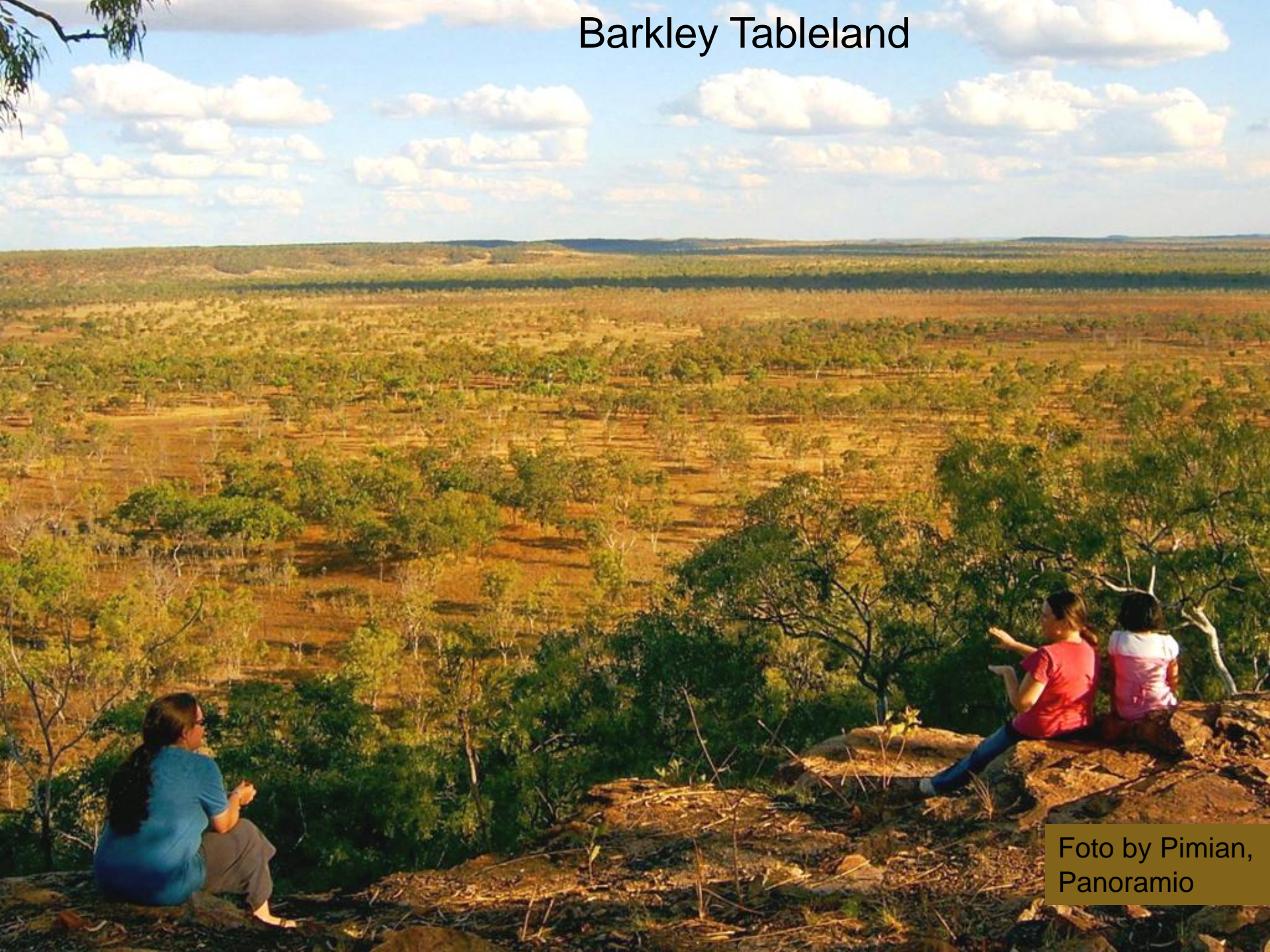

Foto by Pimian,
Panoramio

Barkley Tableland – ..... City

Foto: Willi Suter

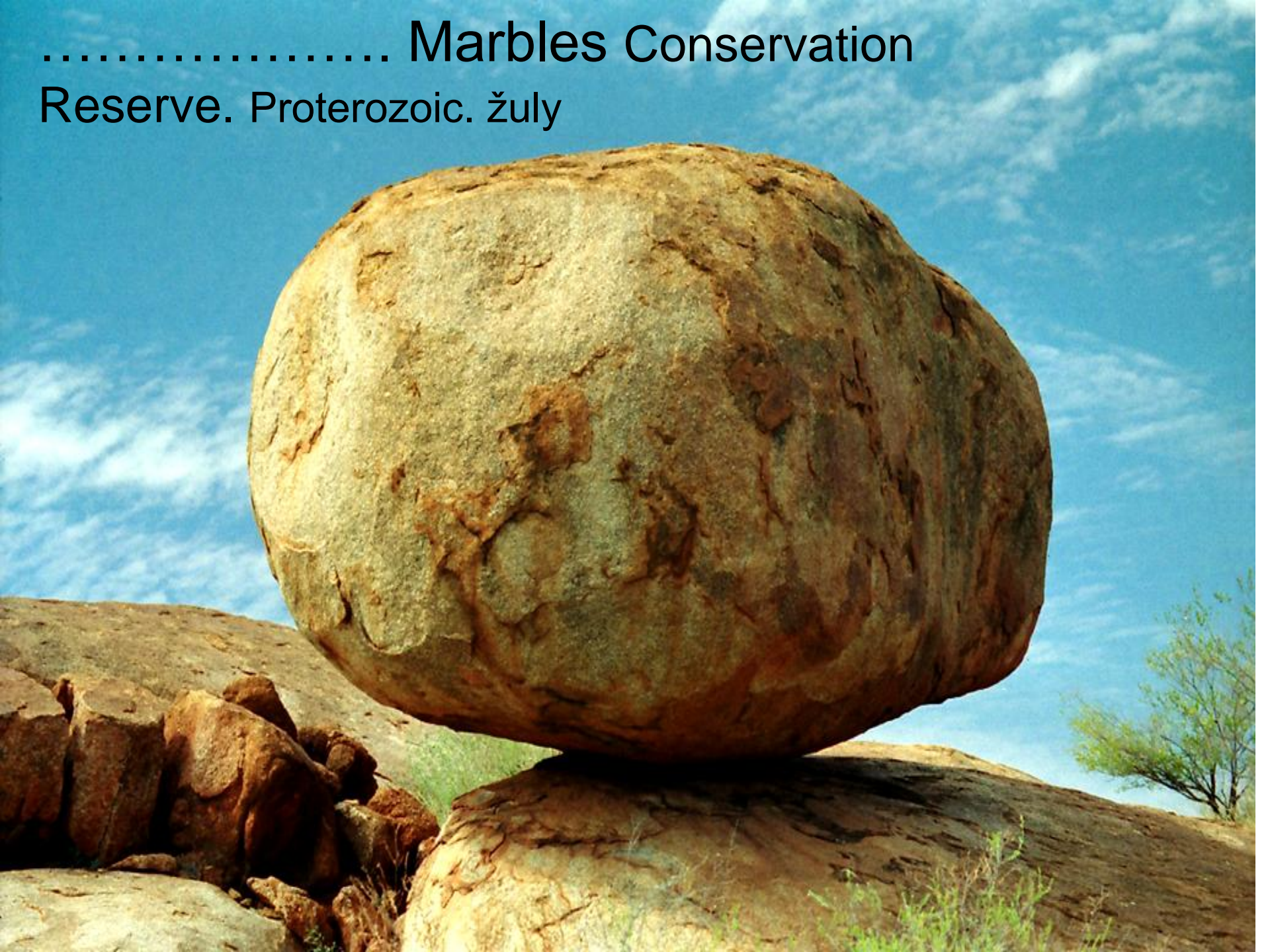
Ad a) Západoaustralská plošina_2:

Střední Austrálie (od S k J, pokr.):

- Středoaustralské hory – široké deprese (100 – 250 km), z nich ostré hřbety Z-V:
  - **Reynolds Range** (cca ..... m)
  - **Macdonnell Ra. (Mt. Ziel, 1531 m** – nejv. bod v a),
Pod ním sníženina **Amadeus** (d = 600 km, š = 250 km) – série sol. vyschl. jezer + Kata Tjuta, ... , Mt. Conner
  - **Musgrave Ra. (Mt. ...., 1435 m)**
- Úpatní plošina – **Velká Vikt. poušť**: duny + vyschl. jez.
- ..... **Plain** – 200 000 km², d = 1200 km – nejv. vápenc. a kras. oblast světa. Stěna k moři 90 – 150 m.

..... Marbles Conservation
Reserve. Proterozoic. žuly

MacDonnell Ranges

na S .....ruly, na J křemence, ..., dolomity, vrásněno 1,8 mld. let, 570-530 mil. let

Dave Bevan

MACDONNELL RANGES,

Mt. .... (1383 m) - pozadí

MacDonnell Ranges, Mt. Ziel, ... m n.m.

Foto: Wiking, Panoramio

K Mt. Ziel

Foto: Richard H.C., Panoramio

MacDonnell Ranges, průlom (gap) ..... Creek

Simpson Gap

Image © 2009 DigitalGlobe

© 2009 Google

Datum snímku: 11. srpen 2005

© 2009 MapData Sciences Fly Ltd, FSMA
zem. šíř. -23.676763° dél. 133.718998° výš. 618 m

Výška pohledu 3.62 km

..... Range, prulom Finke River – Glen Helen Gorge

Foto: John Griff, Panoramio

Gap

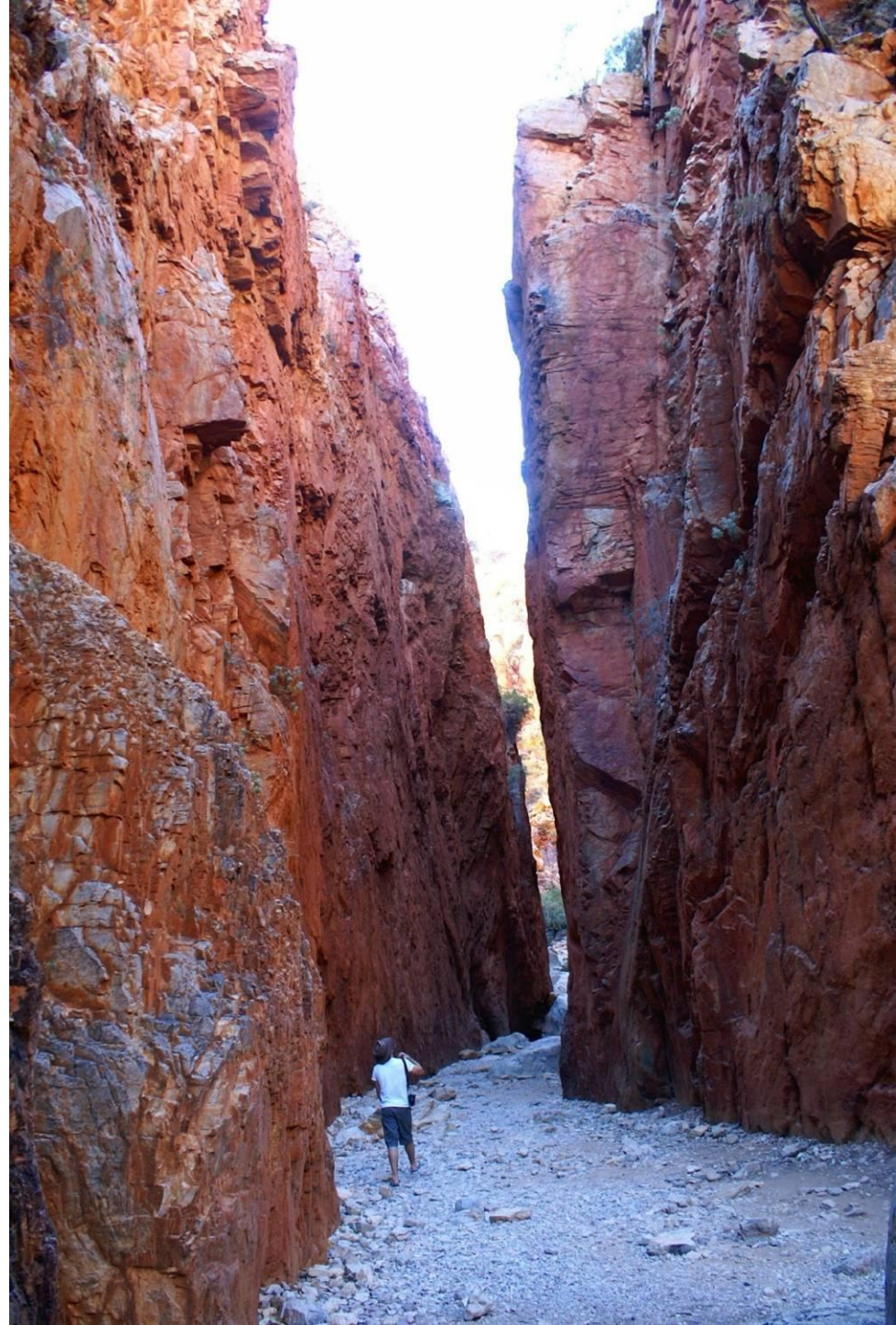

MacDonnell Ranges

Standley Chasm

Foto: Peter a Shelly, Panoramio

Úpatí MacDonnell Ra.: Kings Canyon

..... NP – spodnoprvohodní (hornina??) z dun

Kings Canyon NP - Garden of Eden

MacDonnell Ra., Gosse Bluff – jak to vzniklo?

Chambers Pillar

- + **Desert oak**
(*Allocasuarina decaisneana*)
- jediná ve vnitrozemí

Sníženina Amadeus (Basin),

sedimentace ukonč. Před „xyz“ mil. lety, pak málo v 3-horách

- Lake Amadeus

Foto: Frikkie, Panoramio

Sníženina Amadeus (Basin)

Kata Tjuta (anglický název?) – 22 km²

Foto: NASA

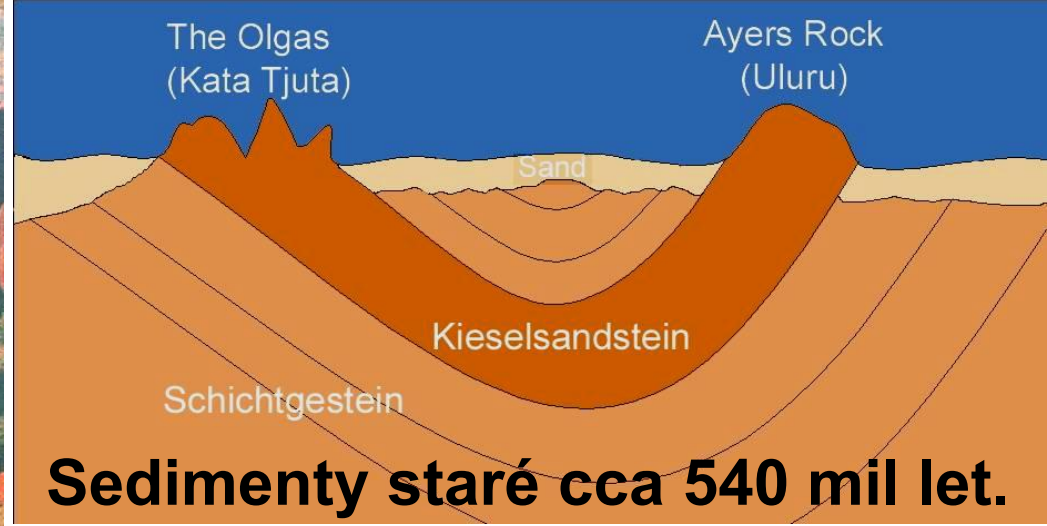
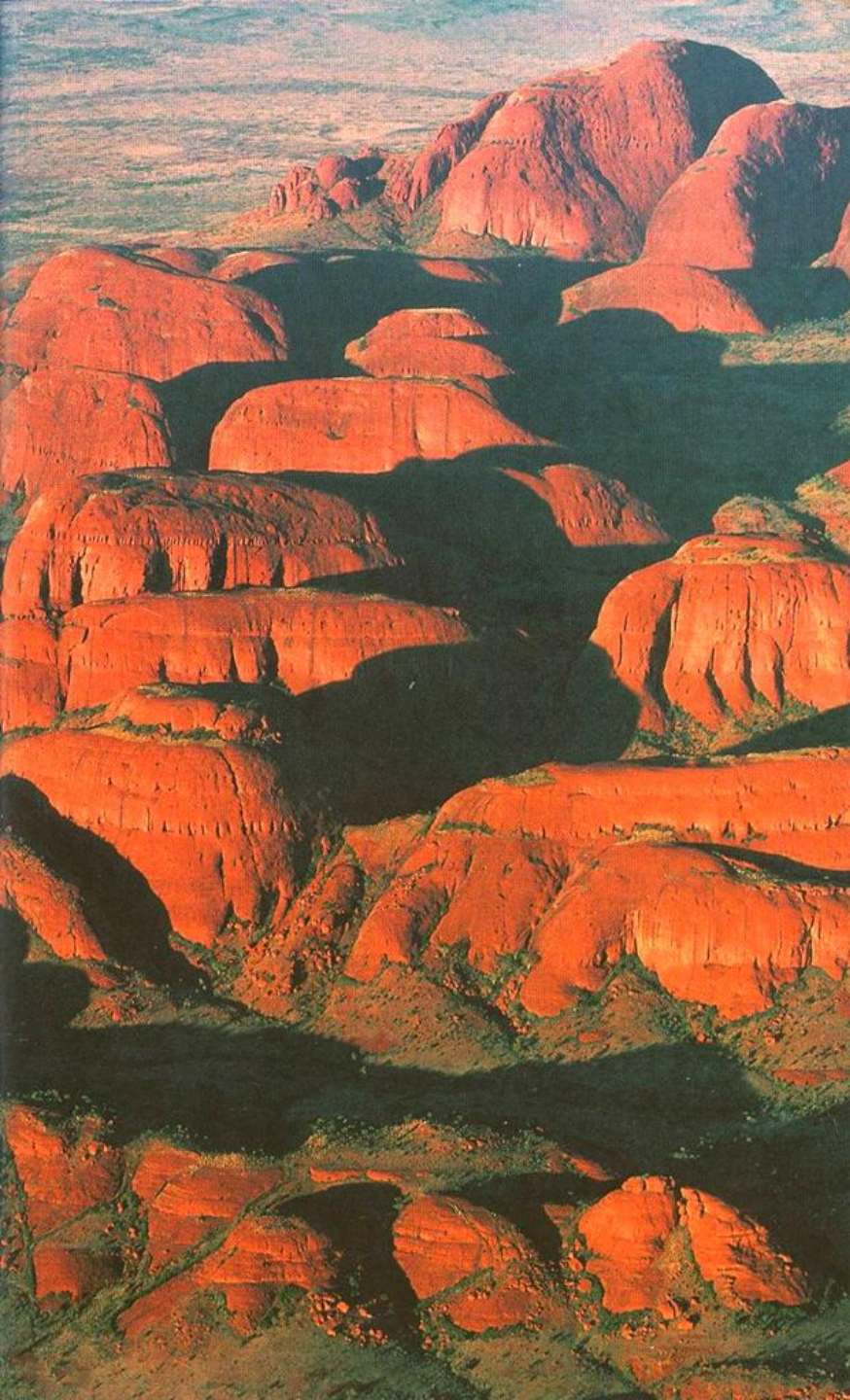

Mt. ...., 1067 m n.m., $\Delta = 546$ m

Domorodý název? (Ayers Rock)

863 m n.m., $\Delta = 348$ m, obvod 9,4 km.

Arkózy usazeny v nápl. kuželi před cca 540 mil. lety,
zvrásněno před cca 530 mil. l., úklon 85° k JZ

Uluru

Uluru, 1 km

Mutitjulu

Image © 2009 GeoEye

© 2009 MapData Sciences Pty Ltd, PSMA
© 2009 Europa Technologies

© 2009 Google

29. duben 2008 – 30. leden 2009

zem. šíř. -25.336986° dél. 131.024913° výš. 518 m

Výška pohledu 10.77 km

PUNU WALK

MALA WALK

BASE WALK NORTHEAST

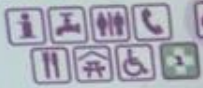
LIRU WALK

LUNGKATA WALK

BASE WALK SOUTH

KUNIYA WALK

Cultural Centre

- YOU ARE HERE
- Drinking water
- Emergency radio alarm
- Area of cultural significance (sacred site)

- LIRU WALK
- MALA WALK
- BASE WALK NORTHEAST
- BASE WALK SOUTH
- KUNIYA WALK
- LUNGKATA WALK
- PUNU WALK

0 1 km

sunrise viewing

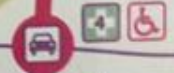
NO ENTRY

Mala carpark

Kuniya carpark

CLIMB CLOSED DUE TO

STRONG WINDS AT SUMMIT

Původní barva arkóz, posvátné místo

Drobná exfoliace skály
(...co že je to ta
exfoliace?)

Mutitjulu Waterhole

Foto: Zdeněk Plachý

Mt. Conner

859 m n.m., $\Delta = 300$ m, sedimenty mělkého moře
1 mld.- 560 mil. let, o cca 250 mil let starší než Uluru

Musgrave Ra.

Žuly, ..., ... 1,6 – 1 mld. let,
dovrásněno 530-570 mil. let

Musgrave Ra., Mt. Woodroffe, ... m n.m.

Úpatí - creek

Velká ..... poušť

Cooper Pedy

v Křídových sedimentech....a co že se tam nachází?

Visit THE BIG WINCH See the... BREAKAWAYS

COACH PARKING

Opened 1916
Opal Mine & Museum
Self Guided Tour
Pockets of Opal in its natural state
Underground Display
Homes
Opal Shop

DANGER

<p>DON'T RUN</p> 	<p>BEWARE!</p> <p>DEEP SHAFTS</p>	<p>DON'T WALK BACKWARDS</p>
---	---	--

UNMARKED HOLES OLD TIMERS MINE

OLD TIMERS MINE MUSEUM

Současný způsob těžby

hornina s ...drahými kameny...jakými?

BOULDER

Hotel v bývalém dole

Coober Pedy – současné těžební pole.....

Planiny na křídových sedimentech

Okraj tabule SZ od Port Augusta

Nullarbor, propast u Cocklebiddy Roadhouse

..... plošina v 3-horních ...jakých horninách?.... s odvodňováním v úrovni mořské hladiny – potenc. největší krasový systém světa

Foto: Sinkers 1965,
Panoramio

Foto: V. Schmiedeck

Nullarbor Pl. - Cocklebidy Cave, d = ... km

70 – 100 m vysoké vápencové útesy k Velkému Austral. zálivu,
d. > 200 km

Jeskyně s vývěry
vod z

.....
plošiny

